

листя. Листопад» пропонується ознайомитись з словами І.В.Гете, з малюнками ММУ, гербарієм та живими квітами; дати відповідь на проблемне питання: «Коли листя росте на дереві, воно соковите й свіже, а зірване з дерева швидко всихає. Чому так відбувається?» В процесі бесіди учні самостійно креслять схеми за видами листя та їх значенням.

5. Проблемне навчання на уроках біології через розв'язання задач. Задача – тренажер розумової діяльності. Для її розв'язання треба знати терміни, їх визначення; самостійне розв'язання – маленьке відкриття, це гарні емоції і цікава робота.

6. На узагальнюючих уроках використовуються творчі види та форми діяльності, які підвищують пізнавальний інтерес до предмета, розвивають комунікаційні здібності дітей. Так, наприклад, після вивчення теми: «Будова та життєдіяльність рослин» проводити урок – «Інтелектуальний марафон». Заздалегідь пропонується об'єднатись в групи та вибрати капітанів. Марафон проходить за 7 турами, вміння працювати в групі створює цивілізовану манеру спілкування, що полегшує їм у майбутньому роботу в колективах.

Результати проблемного підходу до навчання біології формують в учнях мотивація до вивчення предмету, активізують розумову діяльність, що дає збільшення росту ефективності розвитку творчих здібностей учнів. Основне завдання кожного вчителя не озброїти учня знаннями, уміннями і навичками, а за допомогою них створити сприятливі умови для формування компетентної особистості.

Висновки. Проблемне навчання, пошукова діяльність учнів сприяє розвитку критичного мислення та пізнавальних інтересів учнів. В атмосфері довіри та взаємодопомоги діти роблять відкриття, усвідомлюють важливість здобутих знань. А саме за цих умов можливе виховання особистості, підготовленої до майбутнього, у якому необхідно розв'язувати проблеми та приймати конкретні рішення.

Література

1. Баксанский О. Е. Проблемное обучение: обоснование и реализация // Наука и школа. № 1. – 2000. – с.19-25.
2. Давыдов В.В. Проблемы развивающего обучения: Опыт теоретического, экспериментального психологического исследования. – М.: Педагогика. 1986. – 240с.
3. Кудрявцев В.Т. Проблемное обучение: истоки, сущность, перспективы. / В.Т. Кудрявцев. – М.: Знание, 1991. 80с.
4. Лернер И. Л. Проблемное обучение.– М., 1974. – 267с.
5. Махмутов М.И. Организация проблемного обучения в школе: книга для учителя / М.И. Махмутов. – М.: Просвещение, 1977. – 240с.
6. Мельникова Е. Л. Технология проблемного обучения // Школа, 2010.
7. Петрушин О.В. Методы проблемного обучения на уроках биологии // Образование в современной школе, 2003. – № 6, – с. 9 – 11.

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОГО ТА ДУХОВНОГО СВІТОГЛЯДУ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ НА ОСНОВІ ВИВЧЕННЯ СПАДЩИНИ ВІДОМИХ НАУКОВЦІВ-ПРИРОДОДОСЛІДНИКІВ

*Г.О. Сирова, В.М. Петюніна, Л.Г. Шаповал, Н.М. Чаленко
м. Харків, Україна*

Реформування та вдосконалення освіти було й залишається важливою складовою частиною соціальної політики нашої країни. Вимоги до рівня підготовки лікаря, до його професійних і особистісних якостей, цінностей, професійної спрямованості мислення, емоційно-вольових якостей, здібностей та компетенцій, неухильно підвищуються. Згідно сучасних вимог до освіти, кожний молодий спеціаліст, незалежно від спеціальності та характеру роботи, повинен володіти як фундаментальними знаннями, професійними вміннями та навичками, так і досвідом творчої та науково-дослідної роботи. Особливого значення ці вимоги набувають у підготовці майбутніх лікарів. Робота лікаря – це постійний науково-дослідний та творчий процес на сучасній базі фундаментальних знань. Тому в

вищих медичних навчальних закладах (ВМНЗ) існує необхідність не тільки накопичувати професійні знання і уміння, а також і створювати умови виховання, які б спирались на вищі духовні цінності та привити студентам-медикам такі духовно-моральні орієнтації, завдяки яким у своєму житті та в медичній практиці вони будуть керуватися принципами добра, милосердя, совісті та співчуття [1]. Одним з шляхів формування у студентів ВМНЗ сучасного природничо-наукового та духовного світогляду є звернення до спадщини відомих науковців-природодослідників.

Звернення до вивчення спадщини минулого [2] є актуальним тому, що в минулому можливо знайти витoki провідних наукових ідей сучасності, у світлі сучасної науки переглянути і переоцінити ті концепції та теорії, що раніше не розглядалися або відкидалися як помилкові. Окрім того, відомі вчені були не тільки науковцями, але і педагогами-гуманістами та приділяли значну увагу питанням становлення і виховання достойної людини з певними життєвими принципами гуманістично розвиненої особистості. Тому на кафедрі медичної та біоорганічної хімії Харківського національного медичного університету при вивченні дисципліни «медична хімія», яка являється базовою теоретичною дисципліною при вивченні доклінічних і клінічних дисциплін, протягом останніх чотирьох років впроваджено міжфакультетську студентську конференцію першокурсників «Хімія. Екологія. Медицина» [3-6]. Одним з напрямків роботи конференції є тема «Вклад відомих науковців світу в розвиток хімії, медицини та фармації». Конференція проходить за двома формами участі: очною (усна доповідь та публікація тез) і заочною (публікація тез).

Студенти активно і зацікавлено приймають участь у конференції, виступають з мультимедійними презентаціями та стендовими доповідями. За традицією конференції проходять протягом одного тижня. У конференціях беруть участь як вітчизняні, так і іноземні англомовні студенти. При підготовці доповідей перед студентами ставляться такі орієнтовні завдання:

- описати життєвий шлях та особистісні якості вченого;
- охарактеризувати основні напрямки наукової діяльності;
- проаналізувати, що зроблено вченим у конкретному напрямку досліджень, описати результати його праці;
- висвітлити розвиток і застосування ідей вченого у сучасній науці та сфери застосування його ідей та інші.

Після виступу комісією, до складу якої входять викладачі кафедри на чолі з завідувачем кафедри, оцінюються такі якісні показники: аргументованість вибору теми дослідження, її розкриття, вільне володіння матеріалом, особистий внесок автора в роботу, повнота розкриття теми, лаконічність та точність висновків, послідовність, логіка та вміння доповісти зібраний матеріал, компетентність, цікавість та яскравість мультимедійної презентації, активна кваліфікована участь у веденні дискусії, етикет та культура спілкування.

Працюючи над доповіддю студент розвиває навички роботи з різноманітними літературними джерелами, поповнює свої знання, намагається аналізувати інформацію та робити висновки, навчається спілкуватися та брати участь у обговоренні певної теми в ході презентації, розвиває навички логічного викладення матеріалу при написанні доповіді чи статті. Результатом роботи є виступ з доповіддю на студентській науковій конференції, публікація тез доповіді, мультимедійна презентація.

Досвід проведення таких студентських конференцій першокурсників достатньо цікавий. Доцільним було б проведення таких конференцій по вивченню спадщини відомих науковців при вивченні інших дисциплін в ВМНЗ.

Як показує практика, підготовка і проведення таких конференцій сприяє кращій мотивації до навчання, адаптації студентів-першокурсників до вимог навчального процесу в Харківському національному медичному університеті, а також кращому плануванню й організації студентських пошуків, творчій співпраці викладачів і студентів, надає студентам можливість отримати перший досвід наукової доповіді та наукового виступу, створює умови для підвищення активності та самореалізації студентів, прищеплення їм навичок власного

пошуку, вихованню наукової та творчої ініціативи, що має важливе значення для формування майбутнього досвідченого лікаря. Тому можна рекомендувати проводити такі тематичні конференції при вивченні різноманітних фундаментальних та клінічних дисциплін.

Література

1. Белоконева Е.В. Гуманистическое ценностное основание высшего медицинского образования / Е.В. Белоконева // Гуманизация образования. – 2009. - №6. – с. 44-50.
2. Сторінки історії кафедри медичної та біоорганічної хімії Харківського національного медичного університету / Під ред. Г.О. Сирової. – Харків: ТОВ «Едена», 2010. – 164 с.
3. Биогенная роль элементов. Питание по группам крови. Витамины в педиатрии: материалы III студенческой межфакультетской конференции первокурсников. – Харьков: ХНМУ, 2010. – 80 с.
4. Биогенная роль элементов. Химия. Экология. Медицина: материалы II студенческой конференции первокурсников. – Харьков, ХНМУ, 2011. – 136 с.
5. Химия. Экология. Медицина: материалы III студенческой межфакультетской конференции первокурсников. – Харьков: ХНМУ, 2012. – 104 с.
6. Химия. Экология. Медицина: материалы IV студенческой межфакультетской конференции первокурсников. – Харьков: ХНМУ, 2013. – 108 с.

ГУМАНІТАРИЗАЦІЯ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ ЯК РЕАЛІЗАЦІЯ ЗАСАД СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Т.В. Сігіда
м. Полтава, Україна

Постановка проблеми. Найвищою соціальною цінністю будь-якого суспільства є людина, її життя та здоров'я. Кожна освічена людина розуміє, що це можливе лише за умов економічної стабільності та чистого, захищеного довкілля не лише окремо взятої країни, а й усього світу. Тому проблема усвідомлення даної ідеї кожним «громадянином планети» стала глобальною у зв'язку з кризою економіки та екології нашого світу.

Світова наукова спільнота вбачає «профілактикою» непоправної шкоди нашому майбутньому *сталий розвиток суспільства*.

Існує потреба у формуванні особистості з новим типом мислення, особливим світоглядом, спрямованим на сталий розвиток суспільства. Оскільки саме освіта призначена дати новому поколінню початкові знання культури, формуючи поведінку в дорослому житті та допомагаючи у виборі можливої ролі в суспільстві, саме їй має бути відведена ключова роль у забезпеченні засад сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Основний висновок, до якого приходять усі вчені: освіта для сталого розвитку (ОСР) пов'язана не лише з проблемами довкілля, а й іншими соціокультурними та економічними питаннями світу, вона передбачає перехід до такої моделі навчання, в основі якої мають бути широкі міждисциплінарні знання, які базуються на комплексному та динамічному підходах до розвитку суспільства, економіки та довкілля.

Зміст ОСР за своєю суттю є міжпредметним і ціннісноорієнтованим. Він пов'язаний з ключовими темами сталого розвитку та окреслює наступні орієнтовні *змістові лінії ОСР* [3]: 1) взаємозв'язки – у суспільстві, економіці, природі та між ними — на локальному та глобальному рівнях; 2) громадянська свідомість, права та відповідальність; 3) потреби та права наступних поколінь; 4) різноманіття – культурне, соціальне, біологічне; 5) якість життя, рівноправність і соціальна справедливість; 6) «стійкі» зміни – розвиток у рамках екосистем; 7) майбутнє – прогнозоване та непередбачуване.

На нашу думку, у вирішенні проблем ОСР в Україні надається недостатньо уваги науковим дослідженням українських учених, які пов'язані з реформуванням освіти в нашій країні. Ці дослідження було спрямовано на вирішення завдань, поставлених у «Державній